

POSTANOWIENIE

Dnia 4 lutego 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Hubert Wrzeszcz (przewodniczący)

SSN Teresa Bielska-Sobkowicz

SSA Maria Szulc (sprawozdawca)

w sprawie ze skargi S. W. i T. W.

o wznowienie postępowania prawomocnie zakończonego postanowieniem

z dnia 27 listopada 2009 r. Sądu Okręgowego w K. w sprawie [...]

z wniosku S. W. i T. W.

przy uczestnictwie M. A. i innych,

o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez posiadacza samoistnego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 4 lutego 2011 r.,

zażalenia skarżących na postanowienie Sądu Okręgowego w K.

z dnia 28 października 2010 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie i pozostawia Sądowi Okręgowemu w K. rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 28 października 2010 r. Sąd Okręgowy w K. odrzucił skargę S. W. i T. W. o wznowienie postępowania prawomocnie zakończonego

postanowieniem tego Sądu z dnia 27 listopada 2009 r. Rozstrzygnięcie to zostało uzasadnione brakiem wskazanej przez skarżących podstawy wznowienia postępowania w postaci wykrycia nowych dowodów oraz oparcia orzeczenia na podrobionym dokumencie (art. 403 § 1 pkt 1 i § 2 k.p.c.). Sąd Okręgowy uznał, że wprawdzie skarżący wskazali, że już po wydaniu postanowienia z dnia 27 listopada 2009 r. odnaleźli dokumenty podpisane przez B. W., które mogłyby stanowić materiał porównawczy, pozwalający na zbadanie autentyczności jej podpisu na protokole władających gruntami położonymi we wsi P. z dnia 11 i 12 sierpnia 1968 r., jednakże zarzut fałszu tego dokumentu był już przedmiotem rozpoznania przez Sąd Okręgowy w sprawie II Ca 1126/09, który uznał go za niezasadny. Odnosząc się do wniosku skarżących o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego grafologa wskazał, że nie wykazali oni, iż nie istniała obiektywna możliwość powołania tego dowodu w poprzednim postępowaniu.

W zażaleniu z dnia 10 grudnia 2010 r. skarżący zarzucili naruszenie art. 410 § 1 k.p.c. w związku z bezpodstawnym przyjęciem, że okoliczności wskazane w skardze nie stanowią ustawowej podstawy wznowienia postępowania w sprawie i wnieśli o uchylenie zaskarżonego postanowienia i zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie jest zasadne.

Okolicznością uzasadniającą, zdaniem skarżących, wznowienie postępowania w sprawie było wykrycie, po prawomocnym zakończeniu postępowania w sprawie II CA 1126/09, nowych dowodów w postaci dokumentów podpisanych przez B. W. Skarżący dążyli do zakwestionowania autentyczności podpisu B. W. na protokole władających gruntami położonymi we wsi P. z dnia 11 i 12 sierpnia 1968 r. poprzez przedstawienie tych dokumentów jako materiału porównawczego, który mogłby być podstawą sporządzenia opinii przez biegłego grafologa. Wiarygodność tego protokołu jako dowodu była już przez nich podważana w postępowaniu, którego dotyczy skarga o wznowienie, Sąd Okręgowy nie przychylił się jednak wówczas do ich twierdzeń z powodu niewykazania, że doszło do podrobienia podpisu B. W. Dowód z ekspertyzy pisma ręcznego nie został zawnioskowany z powodu braku materiału porównawczego w postaci innych podpisów B. W. Rozstrzygnięcie Sądu

w przedmiocie zarzutu podrobienia dokumentu było więc wynikiem braku możliwości weryfikacji podpisu na dokumencie w postępowaniu cywilnym i nie przesądzało *in merito* o jego zasadności.

Zauważyć też należy, że protokół, zawierający kwestionowany podpis, stanowił jeden z istotnych dowodów w sprawie. Sąd Okręgowy przyjął na jego podstawie, że B. W. nie była samoistną posiadaczką nieruchomości, co stanowiło w konsekwencji jedną z przyczyn oddalenia wniosku o stwierdzenie nabycia nieruchomości przez zasiedzenie.

Dokumenty zawierające materiał porównawczy, mogący zostać wykorzystany przez biegłego dla oceny wiarygodności podpisu B. W., posiadały więc istotne znaczenie z punktu widzenia rozstrzygnięcia wydanego w sprawie. Mogłyby one bowiem doprowadzić do podważenia wyników postępowania dowodowego prowadzonego w postępowaniu, którego dotyczy wznowienie. Dowody powołane przez skarżących jako uzasadnienie wniosku o wznowienie postępowania mieszczą się tym samym w ramach przesłanki ujętej w art. 403 § 2 k.p.c. (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 stycznia 2001 r., I PKN 703/00, OSNAPiUS 2002, nr 18, poz. 431 oraz z dnia 9 maja 2008 r., II PZ 65/07, OSN ZU 2000/ 17-18/233). W uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia Sąd Okręgowy w żaden sposób nie odniósł się jednakże do tej kwestii, wychodząc z błędnego założenia, że wcześniejsza ocena wiarygodności podpisu uniemożliwia dokonanie ponownych ustaleń w tym zakresie. Sąd Okręgowy nie dostrzegł tym samym, iż wykrycie nowych dowodów doprowadziło do usunięcia przeszkody uniemożliwiającej przeprowadzenie postępowania dowodowego w przedmiocie zarzutu fałszu dokumentu w toku poprzedniego postępowania. W uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia nie trafnie powołany został wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2007 r., III CSK 56/07 (niepubl.), dotyczy on bowiem sytuacji, w której zarzut fałszu dokumentu został uznany we wcześniejszym postępowaniu za niezasadny z przyczyn merytorycznych, nie zaś z powodu braku możliwości przeprowadzenia koniecznego w tym zakresie dowodu z opinii biegłego.

Nie można także zgodzić się z twierdzeniem Sądu Okręgowego, że skarżący nie wykazali, iż powołanie dowodu z opinii biegłego było obiektywnie niemożliwe we wcześniejszym postępowaniu. O niemożliwości obiektywnej mówić można bowiem

wówczas, gdy niepowołanie dowodu wynikało z opieszałości, zapomnienia lub zaniedbań skarżących, bądź też z błędnej oceny potrzeby ich powołania (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 10 lutego 1999 r., II CKN 807/98, nie publ). Dowód ten musiał być nieujawnialny w poprzednim postępowaniu, strona nie mogła więc wiedzieć o jego istnieniu i nie mogła mieć możliwości wykorzystania go w postępowaniu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 24 stycznia 2007 r., III CZ 1/07, nie publ. oraz z dnia 8 kwietnia 2009 r., V CZ 16/09, nie publ. i powołane tam orzecznictwo). Sąd Okręgowy nie zakwestionował zresztą twierdzeń skarżących, że przyczyną nieprzedstawienia dokumentów w poprzednim postępowaniu była niewiedza o ich istnieniu. Powołanie dowodu z opinii grafologa na okoliczność prawdziwości podpisu osoby nieżyjącej na dokumencie jest możliwe tylko wtedy, gdy istnieje materiał porównawczy. Z twierdzeń skarżących, jak również z przebiegu wcześniejszego postępowania przed Sądem Okręgowym wynika jednak, że skarżący dowiedzieli się o dokumentach zawierających podpis B. W. już po zakończeniu tego postępowania, odnajdując je przypadkiem w trakcie porządków. W tych okolicznościach, kierując się obiektywnymi przesłankami, nie można uznać, by dowody te mogły zostać powołane w toku postępowania, którego dotyczy skarga o wznowienie. Reasumując, można żądać wznowienia postępowania na podstawie art. 403 § 1 pkt 1 i § 2 k.p.c., gdy zarzut fałszu dokumentu był zgłoszony w dotychczasowym postępowaniu i został uznany przez sąd za niezasadny, w wypadku wykrycia nowych dowodów umożliwiających przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego grafologa.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. orzeczono jak na wstępie.